

รายงานผลการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติ
 อันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ ธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. เรื่องเดิม	๑
๒. การดำเนินงาน	๑
๓. ผลการดำเนินงาน	๒
๓.๑ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ของแหล่งธรรมชาติอันครวณรักษ์ประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒
๓.๒ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันครวณรักษ์ประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๙
๓.๓ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันครวณรักษ์ประเภทธรณีทัศน์และภูมิทัศน์วรรณา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๗
๓.๔ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันครวณรักษ์ประเภทถ้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๓
๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากแบบประเมินและการสำรวจพื้นที่	๓๒
๕. แนวทางการดำเนินงานต่อไป	๓๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓
๒	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๒
๓	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทธรณีสถานและภูมิทัศน์วรรณา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘
๔	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทถ้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๘

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
๑	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษ์ประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๘
๒	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษ์ประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๖
๓	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษ์ประเภทธรณีสถานและภูมิทัศน์วรรณา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๒
๔	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษ์ประเภทถ้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓๑

รายงานผลการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. เรื่องเดิม

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม (กธศ.) ได้จัดทำเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณา และถ้ำ ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และตามมาตรา ๓๒ (๖) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นต้น นำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติของตนเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่างๆ การติดตามและตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติฯ โดยใช้ตัวชี้วัดที่เป็นเกณฑ์เดียวกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้ และง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ ช่วยให้การทราบสาเหตุของผลกระทบทั้งจากภัยธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์เพื่อนำมาพิจารณาและกำหนดเป็นแนวทางมาตรการแก้ไขได้ทันต่อสถานการณ์โดยมีเป้าหมายในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และอยู่ในสภาพที่ไม่เสื่อมโทรมมีระดับของผลกระทบที่ไม่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ ส่งผลให้แหล่งธรรมชาติฯ มีเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่ดี ซึ่งจะเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่แหล่งได้เป็นอย่างดี

๒. การดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม (กธศ.) จึงได้กำหนดให้มีการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณา และถ้ำ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณา ที่ได้จัดทำไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการประเมินการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติฯ ทั้งนี้ การดำเนินการติดตามประเมินเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติฯ ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ระบบฐานข้อมูลของ กธศ. บนหน้าเว็บไซต์ <http://www.onep.go.th/thailandnaturalsites> และทางไปรษณีย์ เป็นต้น รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่สำรวจพื้นที่เพื่อติดตามสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติ โดยรายละเอียดของเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษา มีดังนี้

เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หมายถึง ค่าเกณฑ์ที่แสดงถึงคุณภาพของสภาวะแวดล้อมภายใต้แนวคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาวะดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ระดับที่ยอมรับหรือกำหนดขึ้น อันจะไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งธรรมชาติ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ๑) เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม
- ๒) เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม

๓) เกณฑ์ของแหล่งด้านผลผลิตจากการบริการสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ

๔) เกณฑ์ของแหล่งด้านการบริหารจัดการ

ซึ่งได้มีการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ที่ครอบคลุมเกณฑ์ทั้ง ๔ ด้านดังกล่าวไว้แล้วในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติ ทั้งนี้ เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดไว้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖
ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓
ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๓. ผลการดำเนินงาน

ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์นั้น ได้ดำเนินการติดตามประเมินแหล่งธรรมชาติ จำนวน ๔ ประเภท ได้แก่ น้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติและถ้ำ ซึ่งผลการติดตามการประเมิน มีดังนี้

๓.๑ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น สามารถติดตามและประเมินน้ำตก ได้จำนวน ๘๘ แห่ง ซึ่งมีแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก ที่เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จำนวน ๗๒ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๑ และรูปที่ ๑) พบว่าแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกอยู่ในเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖) ทั้งหมด

ตารางที่ ๑ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	ระดับ
ภาคเหนือ									
๑	น้ำตกคลองน้ำไหล ^๑ (น้ำตกปางควาย)	อุทยานแห่งชาติคลองลาน	กำแพงเพชร	๑.๑๙	๑.๐๐	๑.๒๐	๒.๓๖	๑.๓๔	ดี
๒	น้ำตกคลองลาน ^๑	อุทยานแห่งชาติคลองลาน	กำแพงเพชร	๑.๑๙	๑.๒๕	๑.๒๐	๒.๓๖	๑.๓๖	ดี
๓	น้ำตกศรีชมภู	วนอุทยานน้ำตกศรีชมภู	เชียงราย	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔	น้ำตกขุนกรณ์ ^๑	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก	เชียงราย	๑.๔๗	๑.๒๕	๒.๒๐	๑.๕๙	๑.๕๘	ดี
๕	น้ำตกปูแกง ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	เชียงราย	๑.๑๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๘	ดี
๖	น้ำตกตาดควัน	วนอุทยานน้ำตกตาดควัน	เชียงราย	๑.๒๖	๑.๐๐	๑.๘๐	๑.๗๓	๑.๓๙	ดี
๗	น้ำตกแม่กลาง ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๘	น้ำตกแม่ยะ ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๙	น้ำตกห้วยแก้ว ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๒๙	๑.๗๕	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๓๒	ดี
๑๐	น้ำตกแม่สา ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๓๔	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๒๗	ดี
๑๑	น้ำตกนางเลิ้ง	องค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย	เชียงใหม่	๑.๑๑	๑.๕๐	๑.๘๐	๑.๐๐	๑.๒๔	ดี
๑๒	น้ำตกห้วยป่าพลู	อุทยานแห่งชาติศรีลานนา	เชียงใหม่	๑.๐๓	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๔๑	๑.๑๗	ดี
๑๓	น้ำตกทีลอซู ^๑	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง	ตาก	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๖๐	๒.๐๐	๑.๓๕	ดี
๑๔	น้ำตกลานสาง ^๑	อุทยานแห่งชาติลานสาง	ตาก	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๑๔	๑.๒๓	ดี
๑๕	น้ำตกธารารักษ์ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลมหวัน	ตาก	๑.๓๒	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๓๒	๑.๓๘	ดี
๑๖	น้ำตกพาเจริญ ^๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ	ตาก	๑.๒๔	๑.๒๕	๑.๔๐	๑.๕๕	๑.๓๑	ดี
๑๗	น้ำตกบ้านเด่น	อุทยานแห่งชาติขุนน่าน	น่าน	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๕	๑.๑๐	ดี
๑๘	น้ำตกสะปัน	อุทยานแห่งชาติขุนน่าน	น่าน	๑.๐๒	๑.๒๕	๑.๒๐	๒.๐๕	๑.๒๒	ดี
๑๙	น้ำตกศิลาเพชร ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร	น่าน	๒.๐๑	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๖๔	ดี
๒๐	น้ำตกจำปาทอง ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	พะเยา	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	ระดับ
๒๑	น้ำตกภูซาง ^๑	อุทยานแห่งชาติภูซาง	พะเยา	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๑๘	๑.๐๘	ดี
๒๒	น้ำตกชาติตระการ ^๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ	พิษณุโลก	๑.๒๔	๑.๕๐	๒.๒๐	๑.๗๗	๑.๔๙	ดี
๒๓	น้ำตกแก่งโสภา ^๑	อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	พิษณุโลก	๑.๑๙	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๑๖	ดี
๒๔	น้ำตกปอย ^๑	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตพิษณุโลก	พิษณุโลก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๕	น้ำตกห้วยโรง ^๑	สวนรุกขชาติห้วยโรง	แพร่	๑.๐๕	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๒๖	น้ำตกแม่สุรินทร์	อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์	แม่ฮ่องสอน	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๗	น้ำตกผาเสือ ^๑	อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสือ	แม่ฮ่องสอน	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๑๔	ดี
๒๘	น้ำตกแจ้ซ้อน	อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน	ลำปาง	๑.๐๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๐๔	ดี
๒๙	น้ำตกวังแก้ว ^๑	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	ลำปาง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๐	น้ำตกแม่ก้อ ^๑ (ก้อหลวง)	อุทยานแห่งชาติแม่ปิง	ลำพูน	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๗๗	๑.๒๘	ดี
๓๑	น้ำตกตาดดาว ^๑	อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย	สุโขทัย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๒	น้ำตกสายรุ้ง ^๑	อุทยานแห่งชาติรามคำแหง	สุโขทัย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
ภาคกลาง									
๓๓	น้ำตกไทรโยคใหญ่ ^๑	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๔	น้ำตกเขาพัง ^๑ (น้ำตกไทรโยคน้อย)	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๕	น้ำตกเอราวัณ ^๑	อุทยานแห่งชาติเอราวัณ	กาญจนบุรี	๑.๐๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๓๖	น้ำตกห้วยขมิ้น ^๑	อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์	กาญจนบุรี	๑.๔๖	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๙๑	๑.๔๗	ดี
๓๗	น้ำตกสาริกา ^๑	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครนายก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๒๗	๑.๑๓	ดี
๓๘	น้ำตกนางรอง ^๑	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครนายก	๑.๐๕	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๐๙	๑.๑๓	ดี
๓๙	น้ำตกห้วยยาง ^๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกห้วยยาง	ประจวบคีรีขันธ์	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๖๘	๑.๑๙	ดี
๔๐	น้ำตกตาดหมอก ^๑	อุทยานแห่งชาติตาดหมอก	เพชรบูรณ์	๑.๐๗	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	๑.๐๖	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	ระดับ
๔๑	น้ำตกศรีดิษฐ์ ^๑	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาค้อ	เพชรบูรณ์	๑.๔๗	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๘	ดี
๔๒	น้ำตกเจ็ดสาวน้อย ^๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย	สระบุรี	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๔๓	น้ำตกมวกเหล็ก ^๑	สวนรุกขชาติมวกเหล็ก	สระบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๔	น้ำตกหินลาด ^๑ (ไซเบอร์)	หน่วยพิทักษ์ป่าไซเบอร์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง	อุทัยธานี	๑.๗๒	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๘	ดี
ภาคตะวันออก									
๔๕	น้ำตกพลิ้ว ^๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว	จันทบุรี	๑.๐๕	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๔๖	น้ำตกกระทิง ^๑	อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ	จันทบุรี	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๘	ดี
๔๗	น้ำตกห้วยเกษียร ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลดงขี้เหล็ก	ปราจีนบุรี	๑.๑๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๔๘	น้ำตกเขาอีโต้ ^๑	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๙ (ปราจีนบุรี)	ปราจีนบุรี	๑.๑๖	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๕๙	๑.๓๒	ดี
๔๙	น้ำตกธรรมชาติ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน	ระยอง	๑.๒๕	๓.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๓๘	ดี
๕๐	น้ำตกเขาชะเมา ^๑ (น้ำตกคลองน้ำใส)	อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา	ระยอง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	๑.๐๔	ดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๕๑	น้ำตกตาดทอง ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ	กาฬสินธุ์	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๒	น้ำตกตาดโตน ^๑ (ชัยภูมิ)	อุทยานแห่งชาติตาดโตน	ชัยภูมิ	๑.๒๑	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๕	ดี
๕๓	น้ำตกตาดขาม ^๑	อุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา	นครพนม	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๕๔	น้ำตกตาดโพธิ์ ^๑	อุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา	นครพนม	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๒๓	๑.๐๙	ดี
๕๕	น้ำตกเหวสุวัต ^๑	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครราชสีมา	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๐๙	๑.๑๘	ดี
๕๖	น้ำตกหลังเหว ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง	นครราชสีมา	๑.๐๐	๑.๗๕	๑.๐๐	๑.๕๙	๑.๑๖	ดี
๕๗	น้ำตกเจ็ดสีภูว ^๑	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูว	บึงกาฬ	๑.๔๗	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๕๐	๑.๔๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	ระดับ
๕๘	น้ำตกตาดโตน ^{/๑} (มุกดาหาร)	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนยาง	มุกดาหาร	๑.๒๓*	๑.๒๕*	๑.๕๐	๒.๖๔	๑.๕๙	ดี
๕๙	น้ำตกสำโรงเกียรติ ^{/๑} (น้ำตกปีศาจ)	สวนรุกขชาติน้ำตกสำโรงเกียรติ	ศรีสะเกษ	๑.๑๐*	๑.๐๐*	๑.๒๕	๑.๕๐	๑.๒๐	ดี
๖๐	น้ำตกห้วยจันทร์ ^{/๑}	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจันทร์	ศรีสะเกษ	๑.๔๔	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๓๖	๑.๓๘	ดี
๖๑	น้ำตกคำหอม ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติภูพาน	สกลนคร	๑.๓๒	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๒๕	ดี
๖๒	น้ำตกปรีชาสุสันต์	อุทยานแห่งชาติภูพาน	สกลนคร	๑.๓๒	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๒๒	ดี
๖๓	น้ำตกธารทอง ^{/๑}	สวนรุกขชาติน้ำตกธารทอง	หนองคาย	๑.๑๑	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๑๑	ดี
๖๔	น้ำตกธารทิพย์ ^{/๑} (น้ำตกตาดเสริม)	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง	หนองคาย	๑.๓๗	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๓๖	๑.๔๒	ดี
๖๕	น้ำตกเผ่าไต้ ^{/๑}	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว	หนองบัวลำภู	๑.๐๒	๒.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๑๘	ดี
๖๖	น้ำตกยูงทอง ^{/๑}	อุทยานแห่งชาตินายูง-น้ำโสม	อุดรธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
ภาคใต้									
๖๗	น้ำตกห้วยไต้	อุทยานแห่งชาติเขาพนมเบญจา	กระบี่	๑.๓๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๓	ดี
๖๘	น้ำตกกะเปาะ	วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ	ชุมพร	๑.๘๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๕๔	ดี
๖๙	น้ำตกโตนเต๊ะ ^{/๑}	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	ตรัง	๑.๐๓	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๓๒	๑.๑๓	ดี
๗๐	น้ำตกพรหมโลก ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติเขาลง	นครศรีธรรมราช	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	๑.๐๔	ดี
๗๑	น้ำตกโยง ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	นครศรีธรรมราช	๑.๓๙	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๘	ดี
๗๒	น้ำตกซีโป ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติน้ำตกซีโป	นราธิวาส	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๗๓	น้ำตกทรายขาว ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว	ปัตตานี	๑.๒๘	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๑๔	๑.๒๕	ดี
๗๔	น้ำตกลำปี ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติเขาลำปี – หาดท้ายเหมือง	พังงา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๗๕	น้ำตกหนานปลิว	อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า	พัทลุง	๑.๒๗*	๑.๕๐	๑.๔๐	๑.๑๘	๑.๓๐	ดี
๗๖	น้ำตกบ้านโตน ^{/๑}	เทศบาลตำบลลำสินธุ์	พัทลุง	๑.๐๕	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๖๘	๑.๑๘	ดี
๗๗	น้ำตกหม่อมจ้อย ^{/๑}	หน่วยพิทักษ์ป่าตะโหมด	พัทลุง	๑.๒๑	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๑๖	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	ระดับ
๗๘	น้ำตกละอองรุ้ง ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติปางสีดา	ยะลา	๑.๐๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๗๙	น้ำตกธารโต ^{/๑}	วนอุทยานน้ำตกธารโต	ยะลา	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๒๐	ดี
๘๐	น้ำตกบุญญบาล ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี	ระนอง	๑.๒๑	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๑๘	ดี
๘๑	น้ำตกโตนงาช้าง ^{/๑}	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง	สงขลา	๐.๐๐*	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๑๑	ดี
๘๒	น้ำตกบิพัตร์ ^{/๑}	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง	สงขลา	๐.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	๑.๐๓	ดี
๘๓	น้ำตกโตนตาดี	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง	สงขลา	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๘๔	น้ำตกวังสายทอง	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด	สตูล	๑.๐๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๘๕	น้ำตกหินลาด ^{/๑}	เทศบาลนครเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๘๖	น้ำตกวังหิน	อุทยานแห่งชาติเขาสก	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๘๗	น้ำตกเขาแพง ^{/๑}	อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๒	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๘๘	น้ำตกเขาหัวควาย	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหัวควาย	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี

หมายเหตุ ^{/๑} แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ จำนวน ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

* ผลการประเมินของด้านที่มีการประเมินไม่ครบทุกข้อ จะนำค่าน้ำหนักเฉพาะข้อที่มีการประเมินมาคำนวณคะแนน

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓)

๓.๒ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น สามารถติดตามและประเมินภูเขา ได้จำนวน ๖๓ แห่ง ซึ่งมีแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขา ที่เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จำนวน ๒๘ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๒ และรูปที่ ๒) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเภทภูเขาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖) เกือบทั้งหมด ยกเว้นผานกเค้า จังหวัดขอนแก่น มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๖ หุบบัวตอง (ดอยแม่ฮ่อ) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๓ เขาช่องชัย จังหวัดอุทัยธานี มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๙๙ เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ และผาน้ำย้อย จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๖๗ ทั้ง ๔ แห่ง มีค่าคะแนนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓) โดยรายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขาที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีดังนี้

๑) ผานกเค้า จังหวัดขอนแก่น (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นภูเขาหินปูนตั้งตระหง่านอยู่ริมทาง และริมลำน้ำพอง มีรูปร่างคล้ายนกเค้าที่กางปีกออกทั้งสองข้าง ลักษณะผานกเค้าเป็นภูเขาหินสีดำ เชิงเขามีศาลอันเป็นที่เคารพของชาวบ้าน คือ ศาลหลวงปู่หลุย

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขาในพื้นที่ผานกเค้า โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๐๖ จัดว่ามีความคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๑๔ ด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๘๒ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากสัดส่วนของปริมาณน้ำฝนที่น้อยลงส่งผลกระทบทำให้ป่าไม้แห้งแล้งและสัตว์ป่าน้อยลง รวมทั้ง ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ไม่เพียงพอที่นำมาใช้ในครัวเรือนและภาคการเกษตรเท่าที่ควร ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ของพื้นที่เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและหาแนวทางเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๒) หุบบัวตอง (ดอยแม่ฮ่อ) จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ลักษณะของภูเขาเป็นภูเขาสลับซับซ้อนคล้ายคลื่นทะเล ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๖๐๐ เมตร มีทิวทัศน์สวยงาม มองเห็นภูเขาสลับซับซ้อนคล้ายคลื่นลมในทะเล ในบริเวณพื้นที่ของวนอุทยานฯ จะมีป่าธรรมชาติและป่าสนขึ้นสลับกัน และมีดอกบัวตองเต็มพื้นที่ภูเขา ในพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ไม่มีต้นไม้ใหญ่ ซึ่งดอกบัวตองถือเป็นพืชต่างถิ่น ทั้งนี้ หุบบัวตอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลักษณะทางธรณีวิทยา เป็นหินยุคไซลูเรียน-ดีโวเนียน-คาร์บอนิเฟอรัส จัดอยู่ใน หมวดหินแม่ฮ่องสอน ลักษณะพืชพรรณเป็นป่าดิบเขาและป่าสนเขา ป่าดิบเขาส่วนใหญ่จะพบบริเวณด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกของหุบดอกบัวตอง บริเวณลาดเขาและหุบเขามีพันธุ์ไม้ที่พบ อาทิ ก่อเดือย ก่อแป้น ก่อนก ลักษณะป่าสนเขาจะพบบริเวณด้านทิศตะวันออก และทิศใต้ของหุบบัวตองเป็นป่าที่ปลูกขึ้นใหม่โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตามเงื่อนไขสัมปทานป่าไม้ พันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ สนสองใบและสนสามใบ สัตว์ป่าที่พบได้แก่ ไก่ป่า ลิง ค่าง บ่าง ชะนี อีเห็น ชะมด เม่น ตะกวด กระรอก กระแต กระต่ายป่า พังพอน ตุ่น หนู และนกชนิดต่างๆ

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาในพื้นที่ทุ่งบัวตอง (ดอยแม่อูคอ) โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๐๓ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๒๗ และผลประเมินด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ ที่เน้นการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนมากจึงเป็นเรื่องขยะ และภาชนะนักท่องเที่ยวหนาแน่นในพื้นที่ช่วงฤดูการท่องเที่ยว ทำให้การจราจรติดขัดและด้วยพื้นที่ราบมีน้อยอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่อูคอ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ในอนาคต หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะต้องให้ความสำคัญและพึงระวัง ควรต้องมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ หรือในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ได้

๓) เขาส่องชัย จังหวัดอุทัยธานี สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เขาหินปูนมีหน้าผาสูงชัน และมีถ้ำค้างคาวเป็นถ้ำที่มีค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในอดีตชาวบ้านจะได้ยินเสียงฆ้องชัยดังขึ้นเมื่อช่วง ๑๕ ค่ำ โดยเฉพาะช่วงเช้าพรรษา และออกพรรษา จึงเป็นที่มาขอชื่อเขาส่องชัย ทั้งนี้ บริเวณเขาส่องชัย พบหลักฐานในการอยู่อาศัยของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น เศษภาชนะ ขวานหิน และภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาในพื้นที่เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๙๙ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๒๒ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ พบผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำจากขยะ การบุกรุกพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณเขาส่องชัย รวมทั้ง ผลกระทบจากการบริหารจัดการในการดูแลบำรุงรักษาสสิ่งอำนวยความสะดวก/สิ่งก่อสร้างในพื้นที่ และอาจยังไม่มีมาตรการและแนวทางในการบริหารพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าอ้อ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ในอนาคต หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะต้องให้ความสำคัญและพึงระวัง ควรต้องมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ หรือในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่

๔) เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาขนาดเล็กที่มีหินอัคนีตั้งซ้อนกัน ลักษณะทางธรณีวิทยา เป็นหินยุคไชลูเรียน-ดีโวเนียน และอาจต่อเนื่องไปถึงยุคคาร์บอนิเฟอรัส ภูมิทัศน์ พื้นที่โดยรอบมีการปลูกสร้างเป็นสวนป่า บนยอดเขามีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาในพื้นที่เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๗๕ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องมาจากพื้นที่มี

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำจากแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขาเพื่อการอุปโภคและบริโภค และมีการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งอาจมีปริมาณน้ำใช้ไม่เพียงพอในการอุปโภคและการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ในส่วนของการบริหารจัดการพื้นที่ ที่อาจยังไม่มีมาตรการและแนวทางในการบริหารพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของสวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้า ภายใต้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ในอนาคต หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ก็จะต้องให้ความสำคัญและพึงระวัง ควรต้องมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ หรือในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาไปดำเนินการการบริหารจัดการพื้นที่

๕) ผาน้ำย้อย จังหวัดร้อยเอ็ด (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นผานหินขนาดใหญ่ ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปีอยู่บนภูเขาเขียว เป็นภูเขาแบ่งพรมแดนระหว่างอำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ บนเขาภูนี้มียอดอยู่วัดหนึ่งสร้างในพื้นที่ ๒,๕๐๐ ไร่ ตามไหล่เขามีศาลาการเปรียญที่ใหญ่โตมาก มีขนาดกว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร วัดนี้มีชื่อว่า "วัดผาน้ำทิพย์เทพประสิทธิ์วนาราม" พระมหาเจดีย์ชัยมงคล เป็นเจดีย์ขนาดใหญ่สูง ๖ ชั้น ยอดฉัตรทองคำ มีความกว้าง ยาว และ สูงอย่างละ ๑๐๑ เมตร รายล้อมด้วยเจดีย์องค์เล็ก ๘ ทิศ สร้างในเนื้อที่ ๑๐๑ ไร่ บนยอดภูเขาเขียวสามารถมองเห็นทัศนียภาพอันสวยงาม เป็นศูนย์รวมจิตใจและพลังศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวร้อยเอ็ด

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาในพื้นที่ผาน้ำย้อย โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๖๗ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๘๑ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องมาจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงผาน้ำย้อยมีการนำขยะมาทิ้งจำนวนมาก ซึ่งคาดว่าจะป็นขยะจากร้านค้าบริเวณด้านหน้าของวัด รวมทั้ง บริเวณดังกล่าว มีการจัดเป็นที่นั่งวิปัสสนาของวัดโดยมีแม่ชีเป็นผู้ดูแล เนื่องจากเป็นมีพื้นที่ป่าโดยรอบทำให้มีมูลและมูลจำนวนมาก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมที่ใช้ประโยชน์เพื่อเข้าไปนั่งวิปัสสนาเป็นระยะเวลานานๆ ได้ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าผาน้ำทิพย์ ดังนั้น จึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลเรื่องการรักษาความสะอาดขยะ และกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เหมาะสม ในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทภูเขาไปดำเนินการการบริหารจัดการพื้นที่

ตารางที่ ๒ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	เขาสน ^๑	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขานามเพรียง	กำแพงเพชร	๑.๑๔	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๕๙	๑.๑๘	ดี
๒	ดอยตุง	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์	เชียงราย	๑.๔๖	๑.๕๐	๑.๒๓	๑.๒๔	๑.๔๑	ดี
๓	ดอยผาตั้ง	องค์การบริหารส่วนตำบลปอ	เชียงราย	๑.๑๙	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๗	ดี
๔	ผาบ่อง	องค์การบริหารส่วนตำบลปอ	เชียงราย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕	ดอยแม่สลอง	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก	เชียงราย	๑.๐๗	๑.๕๐	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๑๒	ดี
๖	ดอยอ่างขาง	สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง	เชียงใหม่	๑.๒๗	๒.๐๐	๒.๔๕	๑.๘๒	๑.๕๕	ดี
๗	ดอยผ้าห่มปก	อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก	เชียงใหม่	๑.๖๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๕	ดี
๘	ดอยหลวงเชียงดาว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว	เชียงใหม่	๑.๐๕	๑.๕๐	๑.๐๙	๑.๙๔	๑.๑๙	ดี
๙	ดอยปุย	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๑๔	๑.๐๐	๑.๒๓	๑.๑๘	๑.๑๕	ดี
๑๐	ดอยหัวเสือ	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๑	ดอยอ่างกาหลวง	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๒	กิ่วแม่ปาน	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๓	ดอยหัวมด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง	ตาก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๔	ดอยกองมู ^๑	องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๙๑	๑.๓๕	๑.๑๗	ดี
๑๕	ทุ่งบัวตอง ^๑ (ดอยแม่ฮูค)	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮูค	แม่ฮ่องสอน	๒.๒๗	๑.๐๐	๑.๔๕	๒.๐๐	๒.๐๓**	ปานกลาง
๑๖	ดอยขุนตาล	อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล	ลำพูน	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๓๒	๑.๕๓	๑.๒๕	ดี
๑๗	ภูสอยดาว	อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว	อุตรดิตถ์	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๙๑	๑.๒๔	๑.๓๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	
ภาคกลาง									
๑๘	เขาวัดถ้ำเสือ	เทศบาลตำบลม่วงชุม	กาญจนบุรี	๑.๐๕	๑.๗๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๑๙	เขาขาด	กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	กาญจนบุรี	๑.๐๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๕	ดี
๒๐	เขาเพิ่ม	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเพิ่ม	นครนายก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๓๕	๑.๐๔	ดี
๒๑	เขาแก้ว-เขาหน่อ ^๑	เทศบาลตำบลบ้านแดน	นครสวรรค์	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๒	เขากะโหลก	วนอุทยานท้าวโกษา	ประจวบคีรีขันธ์	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๒๓	เขาเต่า ^๑	เทศบาลเมืองหัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์	๑.๔๓	๑.๕๐	๑.๖๔	๒.๔๗	๑.๕๘	ดี
๒๔	เขาช่องกระจก	เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์	ประจวบคีรีขันธ์	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๕	เขาเจ้าลาย ^๑	วนอุทยานเขานางพันธุรัต	เพชรบุรี	๑.๑๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๒๖	เขาวังเพชรบุรี ^๑	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีศรี	เพชรบุรี	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๔	ดี
๒๗	เขาสูง ^๑	เทศบาลตำบลเขาสูง	ราชบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๘	เขาวังราชบุรี	เทศบาลเมืองราชบุรี	ราชบุรี	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๐๙	๑.๐๐	๑.๐๕	ดี
๒๙	เขาบิน	องค์การบริหารส่วนตำบลหินกอง	ราชบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๐	เขาช่องชัย ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าอ้อ	อุทัยธานี	๒.๒๒	๑.๐๐	๑.๔๕	๒.๐๐	๑.๙๙	ปานกลาง
ภาคตะวันออก									
๓๑	เขาหินซ้อน ^๑	สวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้า (สวนพฤกษศาสตร์เขาหินซ้อน)	ฉะเชิงเทรา	๑.๖๖	๑.๗๕	๒.๐๐	๒.๐๐	๑.๗๕**	ปานกลาง
๓๒	เขาสามมุก	เทศบาลเมืองแสนสุข	ชลบุรี	๑.๑๘*	๑.๖๗*	๑.๕๐*	๑.๓๖*	๑.๓๒	ดี
๓๓	เขาวง	อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง	ระยอง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๓๔	ภูผาผึ้ง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน	กาฬสินธุ์	๑.๒๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๒๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	
	(สะพานหิน)								
๓๕	ภูสิงห์ ^๑	เทศบาลตำบลภูสิงห์	กาฬสินธุ์	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๖	ภูป้อ ^๑	เทศบาลตำบลภูป้อ	กาฬสินธุ์	๑.๖๒	๑.๗๕	๒.๐๐	๑.๔๗	๑.๖๖	ดี
๓๗	ผานกเค้า ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน	ขอนแก่น	๒.๑๔	๑.๗๕	๒.๐๐	๑.๘๒	๒.๐๖**	ปานกลาง
๓๘	ผาเง็ก ^๑	อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	ชัยภูมิ	๑.๓๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๒๔	๑.๒๕	ดี
๓๙	เขาพนมโดม (ป่าหินงาม)	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	ชัยภูมิ	๑.๒๖	๑.๐๐	๑.๕๕	๑.๓๕	๑.๒๙	ดี
๔๐	ภูตอก ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง	บึงกาฬ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๑	ภูกระโดง ^๑	วนอุทยานเขากระโดง	บุรีรัมย์	๑.๑๓	๒.๐๐	๑.๗๗	๑.๕๓	๑.๓๔	ดี
๔๒	ภูพนมรุ้ง ^๑	เทศบาลตำบลพนมรุ้ง	บุรีรัมย์	๑.๐๒	๑.๐๐	๑.๒๓	๑.๔๑	๑.๐๙	ดี
๔๓	ภูผาเทิบ ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ	มุกดาหาร	๑.๐๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๔๔	ภูถ้ำพระ ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ	มุกดาหาร	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๔๑	๑.๓๕	๑.๒๕	ดี
๔๕	ผาน้ำย้อย ^๑	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์	ร้อยเอ็ด	๑.๘๑	๑.๕๐	๑.๒๓	๑.๕๓	๑.๖๗**	ปานกลาง
๔๖	ภูเรือ ^๑	อุทยานแห่งชาติภูเรือ	เลย	๑.๓๓	๑.๐๐	๑.๕๕	๑.๐๐	๑.๓๐	ดี
๔๗	ภูสวนทราย	อุทยานแห่งชาติภูสวนทราย	เลย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๘	๑.๔๗	๑.๑๕	ดี
๔๘	ภูกระดึง ^๑	อุทยานแห่งชาติภูกระดึง	เลย	๑.๐๙	๑.๒๕	๑.๒๓	๑.๓๕	๑.๑๕	ดี
๔๙	ภูหลวง ^๑	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง	เลย	๑.๑๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๑๕	ดี
๕๐	ผามออีแดง ^๑	อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร	ศรีสะเกษ	๑.๕๒	๑.๗๕	๒.๐๙	๑.๕๙	๑.๖๓	ดี
๕๑	ภูผายล	อุทยานแห่งชาติภูผายล	สกลนคร	๑.๒๘	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๑	ดี
๕๒	ภูผาเหล็ก	อุทยานแห่งชาติภูผาเหล็ก	สกลนคร	๑.๓๕	๑.๐๐	๑.๕๕	๑.๗๑	๑.๓๙	ดี
๕๓	ภูผาแต้ม	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบ	
ภาคใต้									
๕๔	เขาพลู	องค์การบริหารส่วนตำบลสวนแตง	ชุมพร	๑.๑๙	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๖	๑.๑๗	ดี
๕๕	เขาเหมน	อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	นครศรีธรรมราช	๑.๒๔	๑.๕๐	๑.๖๘	๑.๐๐	๑.๓๐	ดี
๕๖	เขาพลายดำ	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่านครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	๑.๕๒	๑.๕๐	๑.๐๙	๑.๑๘	๑.๔๒	ดี
๕๗	เขากทะเล ^๑	เทศบาลเมืองพัทลุง	พัทลุง	๑.๑๖	๑.๒๕	๑.๐๙	๑.๔๑	๑.๑๙	ดี
๕๘	เขารัง ^๑	เทศบาลนครภูเก็ต	ภูเก็ต	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๕๙	เขาแก้วแสง	เทศบาลเมืองเขารูปช้าง	สงขลา	๑.๒๙	๑.๕๐	๑.๓๒	๑.๔๗	๑.๓๓	ดี
๖๐	เขาดังกวน-เขาน้อย ^๑	เทศบาลนครสงขลา	สงขลา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	๑.๕๓	๑.๐๗	ดี
๖๑	ผาชะโด	อุทยานแห่งชาติตะรุเตา	สตูล	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๖๒	ผาโต๊ะบู ^๑	อุทยานแห่งชาติตะรุเตา	สตูล	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๖๓	เขาสก	อุทยานแห่งชาติเขาสก	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๗๑	๑.๐๘	ดี

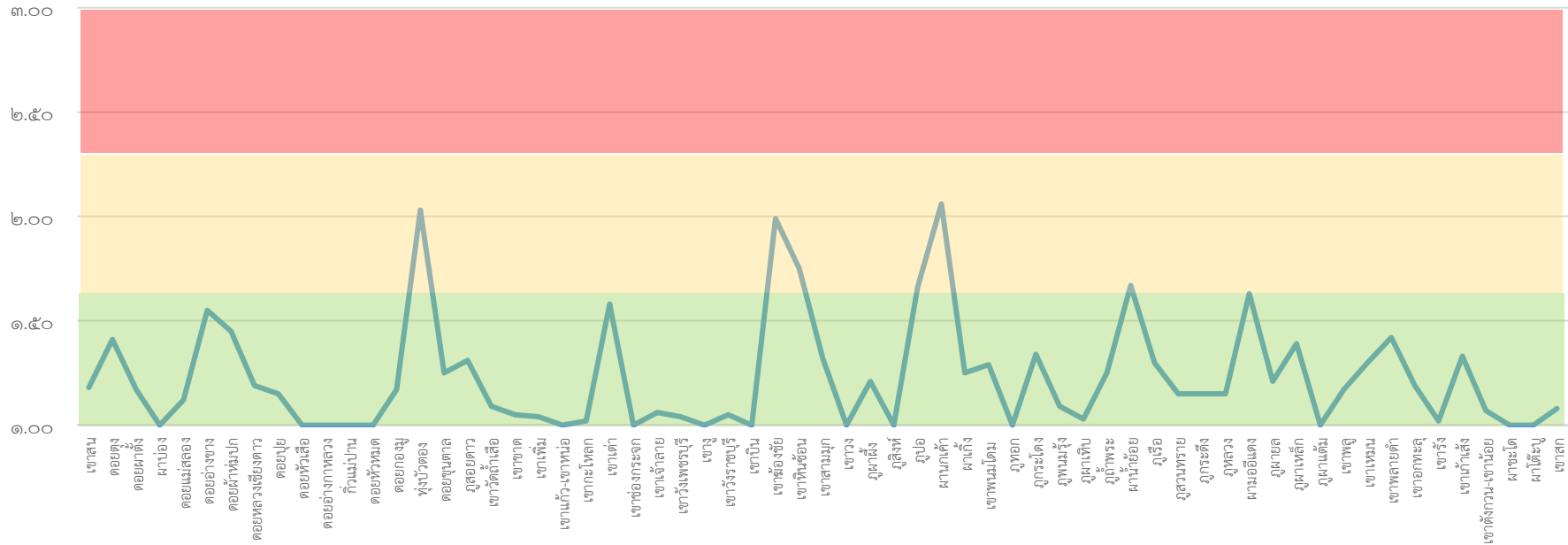
หมายเหตุ ^๑ แหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ จำนวน ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

* ผลการประเมินของด้านที่มีการประเมินไม่ครบทุกข้อ จะนำค่าน้ำหนักเฉพาะข้อที่มีการประเมินมาคำนวณคะแนน

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓)

รูปที่ ๒ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

คะแนน

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับดี

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๓.๓ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น สามารถติดตามและประเมินธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ ได้จำนวน ๕๙ แห่ง ซึ่งมีแหล่งธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณที่เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จำนวน ๑๐ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๓ และรูปที่ ๓) พบว่า แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ มีระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖) ทั้งหมด

ตารางที่ ๓ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				คุณค่าทาง วิชาการและการ ใช้ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ด้าน องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	ผาตั้ง	องค์การบริหารส่วนตำบลปอ	เชียงราย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๔	ดี
๒	ออบหลวง ^๑	อุทยานแห่งชาติออบหลวง	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๕๑	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๔๓	ดี
๓	ผาจอ (ผาซ่อ) ^๑	อุทยานแห่งชาติแม่วาง	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๔	ออบขาน-ออบไฮ- ผาอกม้า	อุทยานแห่งชาติออบขาน	เชียงใหม่	๑.๗๕	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๕	ผาสิงห์เหลียว	เทศบาลตำบลบ้านตาล	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๑๓	๑.๕๐	๑.๘๐	๑.๒๔	ดี
๖	สะพานหินธรรมชาติ	อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช	ตาก	๑.๓๘	๑.๕๕	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๔๖	ดี
๗	ผาหน่อ	อุทยานแห่งชาติแม่อจิม	น่าน	๑.๓๘	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๘	เสาดินนาน้อย ^๑	อุทยานแห่งชาติศรีน่าน	น่าน	๑.๓๘	๑.๐๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๙	ซุ้มประตูผาเมือง	องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อโพธิ์	พิษณุโลก	๑.๐๐	๑.๑๓	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๒	ดี
๑๐	บ่อเกลือพันปี	องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อโพธิ์	พิษณุโลก	๑.๓๘	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๒๑	ดี
๑๑	หินเทิน (หินซ้อน)	อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า	พิษณุโลก	๑.๓๘	๑.๑๘	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๒๒	ดี
๑๒	ลานหินแตก	อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า	พิษณุโลก	๒.๖๓	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๔๐	๑.๓๓	ดี
๑๓	ลานหินปุ่ม	อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า	พิษณุโลก	๒.๖๓	๑.๓๙	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๔๒	ดี
๑๔	แพะเมืองผี ^๑	วนอุทยานแพะเมืองผี	แพร่	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๓	ดี
๑๕	ลานหินบ้านแป้น	เทศบาลตำบลเวียงต้า	แพร่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๖	ภูเขาหินปะการัง	อุทยานแห่งชาติดอยผาแดง	แพร่	๑.๓๘	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๕	ดี
๑๗	ม่อนเสาหินพิศวง	องค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน	แพร่	๑.๓๘	๑.๒๒	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๒๕	ดี
๑๘	กองแลน	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว	แม่ฮ่องสอน	๑.๓๘	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๘๐	๑.๑๔	ดี
๑๙	หินไล่ลิ่วะ	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน้อย	แม่ฮ่องสอน	๒.๓๘	๑.๒๑	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๒๙	ดี
๒๐	หล่มภูเขียว	อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท	ลำปาง	๑.๗๕	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๑๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				คุณค่าทาง วิชาการและการ ใช้ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ด้าน องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๒๑	บ่อเหล็กน้ำพี้	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้	อุดรดิตถ์	๑.๖๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๕	ดี
ภาคกลาง									
๒๒	ทุ่งหินเทิน	องค์การบริหารส่วนตำบลปาง สวรรค์	นครสวรรค์	๑.๗๕	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๑๑	ดี
๒๓	สวนหิน (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี) ^{/๑}	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กาญจนบุรี	กาญจนบุรี	๑.๖๓	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๘	ดี
ภาคตะวันออก									
๒๔	เสาหินเหลื่อม ^{/๑}	องค์การบริหารส่วนตำบลประณีต	ตราด	๑.๓๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๒๕	เขาชีจรรย์	สำนักพุทธศาสนาชลบุรี	ชลบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๖	ละลุ	องค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช	สระแก้ว	๑.๓๘	๑.๕๑	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๔๒	ดี
๒๗	หินเทิน/ยอด เขาคิชฌกูฏ /เขา พระบาทพลวง	อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ	จันทบุรี	๑.๓๘	๑.๑๘	๒.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๘	ดี
๒๘	หินเจดีย์สมอง	เทศมณฑลตำบลม่วงชุม	ปราจีนบุรี	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๑๙	ดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๒๙	สุสานไดโนเสาร์ภูกุ่ม ข้าว	พิพิธภัณฑสถานธรณี กรมทรัพยากรธรณี	กาฬสินธุ์	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๒	ดี
๓๐	คำโพน	อุทยานแห่งชาติน้ำพอง	ขอนแก่น	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๑๖	ดี
๓๑	ประตูโขลง หรือ ซุ้ม ประตูหินธรรมชาติ	อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	ชัยภูมิ	๑.๓๘	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๓๒	ป่าหินปราสาท	อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	ชัยภูมิ	๑.๓๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๕	ดี
๓๓	มอหินขาว	อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	ชัยภูมิ	๒.๐๐	๑.๐๔	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๒๐	ดี
๓๔	ป่าหินงาม	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	ชัยภูมิ	๑.๓๘	๑.๑๖	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๒๓	ดี
๓๕	ภูทอกน้อย	องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง	บึงกาฬ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๖	ลานหินตัด	เทศบาลตำบลปราสาท	บุรีรัมย์	๒.๐๐	๑.๐๗	๑.๕๐	๑.๒๐	๑.๒๒	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				คุณค่าทาง วิชาการและการ ใช้ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ด้าน องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๓๗	ภูผาเทิบ	อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ	มุกดาหาร	๑.๓๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๓๘	ผาอุรุ	อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ	มุกดาหาร	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๙	เต่าหิน	อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	มุกดาหาร	๑.๖๓	๑.๐๔	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๑	ดี
๔๐	หินกวยหล่อ	อุทยานแห่งชาติภูสวนทราย	เลย	๑.๓๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๔๑	หินสี่ทิศ	อุทยานแห่งชาติภูสวนทราย	เลย	๑.๐๐	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๔๒	รอยเท้าไดโนเสาร์ ภูหลวง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง	เลย	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๑๔	ดี
๔๓	ลานพระพุทธรูมตต	อุทยานแห่งชาติภูกระดึง	เลย	๑.๖๓	๑.๐๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๑	ดี
๔๔	สวนหินผางาม	องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุก	เลย	๒.๓๘	๑.๓๓	๒.๐๐	๑.๒๐	๑.๔๘	ดี
๔๕	ภูผายล	อุทยานแห่งชาติภูผายล	สกลนคร	๑.๓๘	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๘	ดี
๔๖	หามต่าง	อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ	หนองบัวลำภู	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๗	หอนางอุษา ^๑	อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท	อุดรธานี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๘	ภูหินด่าง	อุทยานภูจองนายอย	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๒	ดี
๔๙	ลานหินห้วยสุม	องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๕๐	หินเต่าชมพระจันทร์	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๑	เสาเฉลียงเล็ก ^๒	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๒	เสาเฉลียงคู่ ^๒	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๓	ผาแต้ม ^๑	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๔	เสาเฉลียงใหญ่ ^๒	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐*	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
ภาคใต้									
๕๕	ซุ้มหินชายฝั่งหาด ผาแดง	เทศบาลตำบลหาดทรายรี	ชุมพร	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๒	ดี
๕๖	ถ้ำเล-เขากอบ	องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ	ตรัง	๒.๐๐	๑.๔๒	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๔๐	ดี
๕๗	เขาพิงกัน	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	๑.๐๐	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				คุณค่าทาง วิชาการและการ ใช้ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ด้าน องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๕๘	ทะเลใน	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๙	หินตาหินยาย ^{/๑}	เทศบาลนครเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๒๒	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๙	ดี

หมายเหตุ ^{/๑} แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ จำนวน ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

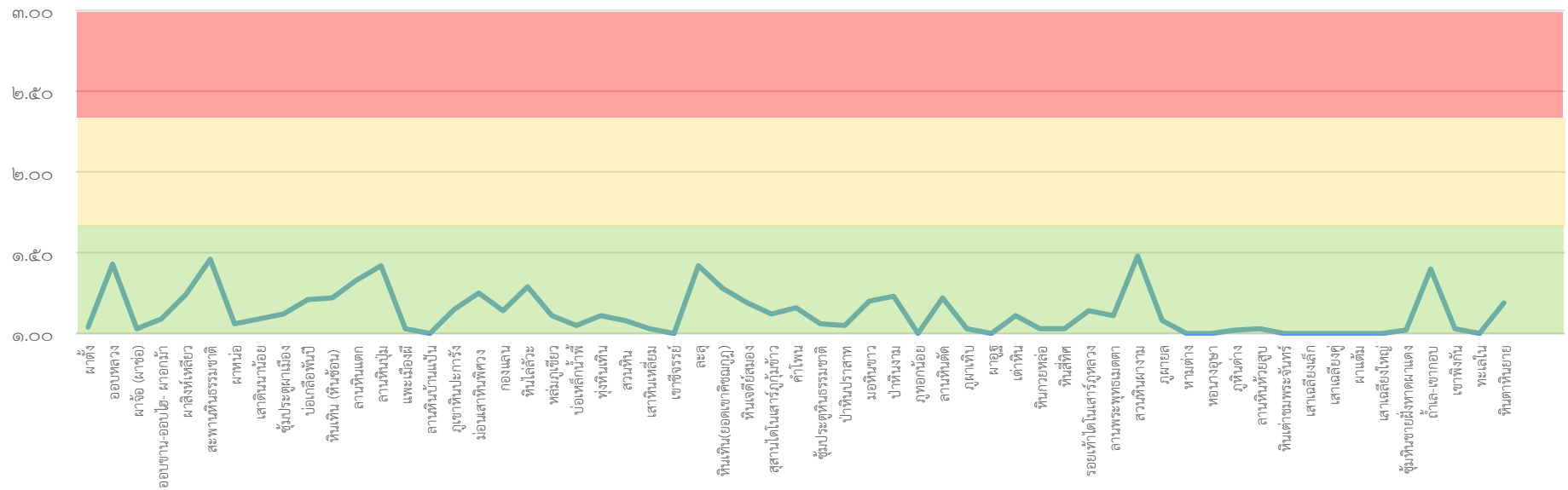
^{/๒} เสาเฉลียงคู่ เสาเฉลียงใหญ่ เสาเฉลียงเล็ก ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ กำหนดเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์จำนวนแห่งเดียว ภายใต้ชื่อว่า “เสาเฉลียง”

* ผลการประเมินของด้านที่มีการประเมินไม่ครบทุกข้อ จะนำค่าน้ำหนักเฉพาะข้อที่มีการประเมินมาคำนวณคะแนน

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓)

รูปที่ ๓ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

คะแนน

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับดี

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๓.๔ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น สามารถติดตามและประเมินได้จำนวน ๓๘ แห่ง ซึ่งมีแหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำ ที่เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จำนวน ๓๖ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๔) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖) เกือบทั้งหมด ยกเว้นถ้ำเมืองออน จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๘๑ ถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง ค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๖๗ ถ้ำหลวงผาเวียง จังหวัดลำพูน มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๐ ถ้ำดาวดั่งส์ จังหวัดกาญจนบุรี ค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๙๐ ถ้ำละว้า จังหวัดกาญจนบุรี ค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๓ ถ้ำเขาบิน จังหวัดราชบุรี มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๑๕ ถ้ำเอนาวัน จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๖๘ และถ้ำสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๑ ทั้ง ๘ แห่ง อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓) นอกจากนี้ พบว่า ถ้ำพระเวทย์ จังหวัดนครพนม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๖ และถ้ำพุงช้าง จังหวัดพังงา มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๔ อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับต่ำ (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐) โดยรายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางและต่ำ มีดังนี้

๑) ผลการประเมินระดับปานกลาง

๑.๑) ถ้ำเมืองออน จังหวัดเชียงใหม่ (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) อยู่บนเขาตอยถ้ำ ที่ความสูงประมาณ ๔๗๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เป็นถ้ำหินปูน เกิดในบริเวณเทือกเขาที่มีโครงสร้างหินสลับซับซ้อน และพบโครงสร้างทางธรณีวิทยาปรากฏให้เห็นภายในถ้ำหลายจุด เช่น บริเวณรอยต่อของหินต่างชนิดซึ่งสังเกตเห็นได้ชัดเจน และบริเวณที่ชาวบ้านเรียกว่า ไม้สักล้านปี คือ ผนังถ้ำ ลักษณะคล้ายคลึงกับเนื้อไม้ เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญต่างๆ เช่นนี้ ทำให้ถ้ำเมืองออนมีคุณค่าและความสำคัญทางธรณีและทางธรรมชาติ

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำเมืองออน โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๘๑ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องมาจากมีสิ่งก่อสร้างภายในถ้ำ มีการใช้ไฟฟ้าภายในถ้ำ ภายในมีการบริหารจัดการที่ไม่ดี สภาพแวดล้อมภายในถ้ำปัจจุบันมีสิ่งก่อสร้างที่เสื่อมโทรมขัดกับสภาพธรรมชาติและลดคุณค่าด้านทัศนียภาพและภูมิทัศน์ มีการขีดเขียนผนังถ้ำ และมีขยะ มีการพุ่มของดินภายในถ้ำ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสหกรณ์ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบริเวณถ้ำเมืองออนไว้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ดังนั้น จึงควรมีการประสานติดตามการดำเนินงานตามแผนจัดการสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ดังกล่าว และควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุงแผนการบริหารจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม

๑.๒) ถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นถ้ำกึ่งแห้งมีการเกิดของหินงอก และหินย้อยอยู่น้อยมาก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติผาไท อำเภอเกาะวัง จังหวัดลำปาง มีลักษณะภูมิประเทศแบบคาสต์ (Karst topography) โถงถ้ำมีโถงเดียวมีความยาว รวม ๔๑๔.๕๔ เมตร วางตัวในทิศทาง ตะวันตกเฉียงใต้-ตะวันออกเฉียงเหนือ

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำผาไท โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๖๗ จัดว่ามีคุณภาพ ของ

สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ และด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๔๕ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ำผาไท เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีข้อจำกัดหลายอย่าง แต่ขณะเดียวกัน ถ้ำผาไท ก็มีข้อเด่นในเรื่องระบบถ้ำหลายอย่างเช่นกัน ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติ ถ้ำผาไท ดังนั้น จึงควรที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ และร่วมมือกับสถาบันที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบถ้ำ เพื่อที่จะถ่ายทอดให้ผู้มาเยือนได้รับทราบคุณค่าของถ้ำ นอกจากนี้ ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือโรงเรียนต่าง ๆ ช่วยกันศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงอื่น ๆ เพื่อที่จะแนะนำกับนักท่องเที่ยวได้ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบห่วงโซ่ จะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ท้องถิ่น และสร้างความหลากหลายในการท่องเที่ยวก็จะเป็นเหตุจูงใจเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวได้

๑.๓) ถ้ำหลวงผาเวียง จังหวัดลำพูน (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ถ้ำหลวงผาเวียง เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ที่มีความยาว ประมาณ ๕๐๐ เมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านวังหลวง ตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ถ้ำหลวงผาเวียง ตั้งอยู่บนดอยถ้ำหลวง ในพื้นที่บ้านวังหลวง ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยงดงามมาก เดิมชาวบ้านเรียกว่า ถ้ำหลวง ซึ่งเป็นชื่อเรียกกันมาตั้งแต่ตอนพบถ้ำ เพราะ ว่าคำว่า "หลวง" ในภาษาเหนือ แปลว่า ใหญ่ และตัวถ้ำตั้งอยู่บริเวณผาเวียง จึงเรียกว่า ถ้ำหลวงผาเวียง ภายในมีโถงสลับซับซ้อนถึงแปดห้อง มีชื่อเรียกตามลักษณะของหินงอก หินย้อย

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำหลวงผาเวียง โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๗๐ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๑๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๙๕ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ำหลวงผาเวียง ในพื้นที่บางส่วนมีการเสริมแต่งเพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดระบบแสงไฟเพื่อเข้าชมแต่ละส่วนภายในถ้ำ และมีสิ่งก่อสร้าง เช่น รวบันไดทางเดินภายในถ้ำที่ขัดกับสภาพธรรมชาติ รวมทั้งมีการทิ้งขยะรอบ ๆ บริเวณถ้ำ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าพลู ดังนั้น จึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลเรื่องการรักษาความสะอาด ขยะ และกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เหมาะสม ในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่

๑.๔) ถ้ำดาวดิงส์ จังหวัดกาญจนบุรี (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ถ้ำดาวดิงส์เป็นถ้ำที่มีชื่อเสียงและงดงามมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ที่ภายในละลานตาด้วยหินงอกหินย้อย ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งถ้ำดาวดิงส์แห่งนี้มีความลึกประมาณ ๑๐ เมตร ได้รับการค้นพบโดยนายสำลี คูหา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และปัจจุบันได้มีการตั้งชื่อเรียกขานห้องเหล่านี้จากลักษณะของหินงอกหินย้อยที่พบภายในนั้น อาทิเช่น ห้องเจดีย์ ห้องโคมระย้า ห้องจีบมานฟ้า เป็นต้น นอกจากความสวยงามตระการตาของรูปทรงหินงอกหินย้อยภายในถ้ำแล้ว ที่นี่ยังมีสัตว์แปลกๆ ซึ่งไม่ค่อยได้พบเห็นกันทั่วไปนัก ได้แก่ แมงป่องไม่มีหาง จิ้งหรีดหนวดยาว โดยการเดินชมถ้ำนั้น จำเป็นต้องอาศัยแสงสว่างจากไฟฉายหรือตะเกียงรวมถึงคนนำทาง นอกจากนี้ที่นี่ยังสามารถใช้เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวร่วมกับน้ำตก ไทรโยคและถ้ำละว้าได้ เนื่องจากอยู่บนเส้นทางเดียวกันสามารถเดินทางถึงกันได้สะดวกสบาย

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำดาวดิงส์ โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๙๐ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านภูมิสถาปัตยกรรม

และสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๕๐ ด้านการบริหารจัดการ ๒.๔๕ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ำดาวดิงส์ อาจจะยังไม่มี การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์รอบๆ ถ้ำที่เหมาะสม และความเหมาะสมของสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ รวมถึงยังไม่มี การส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติไทรโยค ดังนั้น จึงควรมีการแบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบถ้ำที่เหมาะสม ในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภท ถ้ำไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่

๑.๕) ถ้ำละว้า จังหวัดกาญจนบุรี (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ถ้ำละว้ามีปากถ้ำแคบ ภายในกว้างขวาง ถ้ำลึก ๔๘๕ เมตร แบ่งเป็นห้องต่างๆ และมีหินงอกหินย้อยสวยงามมากแห่งหนึ่ง และมีห้องโถงกว้างใหญ่ คล้ายท้องพระโรง นอกจากนี้ภายในถ้ำยังปรากฏหลักฐาน เช่น ฟันมนุษย์ ซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่าแต่เดิมน่าจะเคยมีมนุษย์โบราณอาศัยอยู่

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำละว้า โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๗๓ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๖๘ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๒๕ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๘๐ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ำละว้ายังไม่มี การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์รอบๆ ถ้ำที่เหมาะสม และความเหมาะสมของสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ รวมถึงยังไม่มี การส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติไทรโยค ดังนั้น จึงควรมีการแบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบถ้ำที่เหมาะสม ในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่

๑.๖) ถ้ำเขาบิน จังหวัดราชบุรี (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ภายในถ้ำเต็มไปด้วยหินงอกหินย้อยที่มีความสวยงาม มียอดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๗๒ เมตร ปากถ้ำสูงจากพื้นดิน ๑๐ เมตร มีเนื้อที่ในถ้ำประมาณ ๕ ไร่เศษ ทางเข้าถ้ำได้รับการพัฒนาจากจังหวัด ให้เป็นแนวดินราบเรียบจากปากถ้ำเข้าไปประมาณ ๕๐ เมตร จะมีทางแยกเป็นสองทาง ทางซ้ายเป็นทางเข้าถ้ำที่มีความลึก ๓๐๐ เมตร ขวามือเป็นทางอ้อมตามลักษณะโครงสร้างของสันเขาเข้าสู่ถ้ำลึกประมาณ ๒๐๐ เมตรภายในถ้ำประดับไฟฟ้าทำให้เห็นความสวยงามของหินงอกหินย้อย เสาหินและหลอดหินย้อยซึ่งเกิดใหม่ อย่างชัดเจนสวยงามตลอดปี

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำเขาบิน โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๑๕ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๒๕ ด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๐๐ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ำเขาบินยังไม่มี การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์รอบๆ ถ้ำที่เหมาะสม และความเหมาะสมของสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ รวมถึงยังไม่มี การส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหินกอง ดังนั้น จึงควรมีการแบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบถ้ำที่เหมาะสมในเบื้องต้นสามารถใช้ปัจจัยในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำ ไปดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่

๑.๗) ถ้ำเอราวัด จังหวัดหนองบัวลำภู (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ตั้งอยู่บนภูเขาหินปูน ชาวบ้านเรียกเขาว่า “ผาถ้ำช้าง” เนื่องจากลักษณะเหมือนกับช้างหมอบ และเมื่อมองจากบริเวณทางเข้าก่อนถึงวัดจะเห็นผามีลักษณะเหมือนหน้าผากของช้าง ภายในแบ่งเป็นโถงถ้ำเล็กๆ และมีค้ำควาอาศัยอยู่ เขาผาถ้ำช้างมีขนาดสูง ทอดตัวยาวสลับซับซ้อนกันเขตแดนระหว่างจังหวัดเลยและหนองบัวลำภู ถ้ำเอราวัดนี้ เป็นถ้ำหินปูนขนาดใหญ่ มีความยาวรวม ๓๖๘.๔ เมตร เป็นถ้ำตาย (non-active) ปากถ้ำหันไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ภายในเป็นโถงถ้ำขนาดใหญ่ มีหินงอกหินย้อย มีค้ำควาอาศัยอยู่ เพดานถ้ำ บางส่วนทะลุทำให้แสงสามารถลอดเข้ามาได้ ปากถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ บริเวณด้านล่างมีร้านอาหารและที่นั่งพักไว้อำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังมีป้ายอธิบายรายละเอียดของถ้ำเอราวัดและป้ายกฎระเบียบข้อห้ามการเข้าไปชมภายในถ้ำ ซึ่งบางป้ายลบเลือนไปมาก ภายในถ้ำมีการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าและมีไฟทางเดินตลอดทั้งถ้ำแต่บางส่วนก็ใช้งานไม่ได้ มีการประดับไฟฟลูออเรสเซนต์สีต่างๆ ตามหินงอกหินย้อย เปิดไฟตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งวัดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย และมีการปูพื้นหินตลอดทางเดินทั้งถ้ำ ทางเทศบาลเป็นผู้จัดการดำเนินงานทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เปลี่ยนป้ายเหล็กและแนะนำจุดต่างๆ ซึ่งแต่เดิมเป็นป้ายไม้จำนวน ๑๙ จุด

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำเอราวัด โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๑.๖๘ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม ด้านผลผลิตจากการบริการ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๗๕ ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ถ้ำเอราวัดอยู่ในความรับผิดชอบของวัดเอราวัด (องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง เป็นผู้ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม) ปัจจุบันยังไม่มีแผนเพื่อใช้ในการพัฒนา เนื่องจากถ้ำเอราวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดการและดูแลถ้ำที่ผ่านมาจึงเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวต่อผู้มาเยือน ทำให้มีการรบกวนจากการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการเกิดหินงอกหินย้อย โครงสร้างภายในถ้ำ และสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในถ้ำ สภาพถ้ำในปัจจุบันยังมีความสมบูรณ์อยู่ แต่ก็ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่บ้าง เช่น การขีดเขียนผนังถ้ำ หรือการสัมผัสกับหินงอกหินย้อย จนบางส่วนแตกหักพังทลายที่สำคัญคือการที่มนุษย์เข้าไปเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของถ้ำเพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว

๑.๘) ถ้ำสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) ตั้งอยู่ในวัดสุวรรณคูหาหรือวัดถ้ำ เป็นภูเขาหินปูนลูกโดดขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ราบ ทางทิศตะวันออก และทิศใต้ติดกับคลองถ้ำซึ่งไหลลงสู่อ่าวพังงา มีหน้าผาสูงชัน เป็นถ้ำขนาดใหญ่อยู่ในหินปูนอายุเพอร์เมียน บริเวณปากถ้ำจะแสดงลักษณะของหินโดโลไมต์ คือบริเวณผิวจะมีรอยแตกคล้ายหนังช้าง อายุประมาณ ๒๕๐-๒๘๐ ล้านปี มีหินงอกหินย้อยอยู่ทั่วไป บางบริเวณยังพบลักษณะเป็นม่านหินย้อย (drapery) พบคราบหินปูนที่มีลักษณะเป็นแถบหรือแผ่นแลดูคล้ายม่านย้อยลงมาจากเพดานถ้ำ ถ้ำสุวรรณคูหาประกอบไปด้วยถ้ำหลายถ้ำอยู่รวมกัน ๙ ถ้ำ

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำสุวรรณคูหา โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๓๑ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑.๙๓ ด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๓.๐๐ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๓.๐๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๕๐ ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งมีผลมาจากการใช้ประโยชน์รอบ ๆ ถ้ำ มีการขยายพื้นที่ของส่วนบริการ และภายในถ้ำมีการจัดสร้างพระพุทธรูปต่าง ๆ มีการลาดเทพื้นซีเมนต์ให้กับผู้คนที่ไปเที่ยวชม ติดตั้งไฟที่ยังไม่มีการจัดระบบที่ดี ทำให้สิ่งแวดล้อมภายในถ้ำขาดความกลมกลืน ขาดความเป็นธรรมชาติ หากถ้ำที่ไม่พบหินงอกหินย้อยหรือโพรงถ้ำต่าง ๆ แต่ว่าที่พบเห็นเป็นจำนวนมากคือ สิ่งที่ชุมชนหรือหน่วยงานที่ดูแลจัดสร้างไว้เพื่อเป็นพุทธบูชา ซึ่งขัดต่อหลักการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ถ้าสุวรรณคูหาอยู่ในความรับผิดชอบของวัดถ้าสุวรรณคูหา (องค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม เป็นผู้ประเมินในระบบ) ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ในการดำเนินการจัดทำเกณฑ์ฯ จะได้ประสานต่อหน่วยงานผู้ดูแลพื้นที่ในการให้ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการพื้นที่ต่อไป

๒) ผลการประเมินระดับระดับต่ำ

๒.๑) ถ้าพระเวทย์ จังหวัดนครพนม (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นถ้ำที่มีความสงบ วิเวก สวยงามมาก ความยาวของผนังถ้ำได้ขึงงอนผา ประมาณ ๒๐๐ เมตร เดิมชาวบ้านเรียกว่า “ถ้ำเยียวโก” อยู่ในพื้นที่สีแดงเป็นเขตสลับระหว่าง พคท. กับทหารฝ่ายรัฐบาล มีพระ ๒ องค์ มาปฏิบัติธรรมแล้วชักชวนชาวบ้านทำบุญมหาชาติหรือบุญพระเวสในบริเวณถ้ำนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “ถ้ำพระเวทย์” แต่บัดนั้นเป็นต้นมา บริเวณถ้ำเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ถ้ำพระเวทย์มีพระพุทธรูปปางต่างๆ ประดิษฐานอยู่

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำพระเวทย์ โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๓๖ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๘ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๖๕ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๗๐ ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ซึ่งมีผลมาจากการใช้ประโยชน์รอบ ๆ ถ้ำ มีการขยายพื้นที่ของส่วนบริการ และภายในถ้ำมีการจัดสร้างพระพุทธรูปต่าง ๆ มีการลาดเทพื้นซีเมนต์ให้กับผู้คนที่ไปเที่ยวชม ติดตั้งไฟที่ยังไม่มีการจัดระบบที่ดี ทำให้สิ่งแวดล้อมภายในถ้ำขาดความกลมกลืน ขาดความเป็นธรรมชาติ ถ้ำพระเวทย์อยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติภูผายล ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ในการดำเนินการจัดทำเกณฑ์ฯ จะได้ประสานต่อหน่วยงานผู้ดูแลพื้นที่ในการให้ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการพื้นที่ต่อไป

๒.๒) ถ้ำพุงช้าง จังหวัดพังงา (สถานภาพเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นถ้ำที่อยู่ตรงกลางเทือกเขาช้าง เป็นเทือกเขาหินปูน ความสูงจากพื้นที่เป็นลักษณะชะงอก ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยรูปร่างแปลกๆ มีสายน้ำไหลผ่านถ้ำตลอดปี ปัจจุบันมีการสร้างกั้นน้ำภายในถ้ำ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ รัชกาลที่ ๖ เคยเสด็จประพาส และรัชกาลที่ ๗ ได้ทรงพระปรมาภิไธจารึกไว้ที่หน้าผาด้านหน้าเพื่อเป็นอนุสรณ์

จากผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทถ้ำในพื้นที่ถ้ำพุงช้าง โดยใช้ปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวมมีค่าเท่ากับ ๒.๓๔ จัดว่ามีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า ผลประเมินด้านองค์ประกอบของถ้ำ/สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๓๗ ด้านผลผลิตจากการบริการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๕๐ และด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒.๕๕ ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ซึ่งมีผลมาจากการใช้ประโยชน์โดยรอบถ้ำ ที่ยังไม่มี การบริหารจัดการที่ดี ทำให้สิ่งแวดล้อมภายในถ้ำขาดความกลมกลืน ขาดความเป็นธรรมชาติ รวมทั้งยังไม่มีป้ายบอก ความสำคัญและการให้ความรู้เกี่ยวกับถ้ำ ถ้ำพุงช้างอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ในการดำเนินการจัดทำเกณฑ์ฯ จะได้ประสานต่อหน่วยงานผู้ดูแลพื้นที่ในการให้ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ ๔ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของถ้ำ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านผลผลิตจาก การบริการ	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	ถ้ำหลวงขุนน้ำนาง นอน ^๑	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕	เชียงราย	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๑๔	ดี
๒	ถ้ำเชียงดาว ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว	เชียงใหม่	๑.๔๕	๑.๕๐	๒.๔๕	๑.๐๐	๑.๕๔	ดี
๓	ถ้ำเมืองออน ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน สหกรณ์	เชียงใหม่	๑.๗๕	๑.๒๕	๒.๓๐	๒.๐๐	๑.๘๑**	ปาน กลาง
๔	ถ้ำแม่อุสุ ^๑	อุทยานแห่งชาติแม่เมย	ตาก	๑.๔๗	๑.๕๐	๑.๑๕	๑.๘๐	๑.๔๘	ดี
๕	ถ้ำผาตูบ	วนอุทยานถ้ำผาตูบ	น่าน	๐.๐๐*	๐.๐๐*	๐.๐๐*	๐.๐๐*	๐.๐๐*	-
๖	ถ้ำผานางคอย ^๑	องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่	แพร่	๑.๒๖	๒.๐๐	๒.๓๐	๑.๘๐	๑.๕๙	ดี
๗	ถ้ำปลา ^๑	อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ	แม่ฮ่องสอน	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๘	ถ้ำน้ำลอด ^๑	สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์ สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด	แม่ฮ่องสอน	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๙	ถ้ำผาไท ^๑	อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท	ลำปาง	๑.๖๒	๑.๗๕	๒.๔๕	๑.๐๐	๑.๖๗**	ปาน กลาง
๑๐	ถ้ำหลวงผาเวียง ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพูลู	ลำพูน	๑.๔๗	๒.๐๐	๒.๑๐	๑.๙๕	๑.๗๐**	ปาน กลาง
ภาคกลาง									
๑๑	ถ้ำพระธาตุ ^๑	อุทยานแห่งชาติเอราวัณ	กาญจนบุรี	๑.๑๖	๑.๒๕	๑.๗๐	๑.๒๐	๑.๒๗	ดี
๑๒	ถ้ำธารลอดน้อย ^๑	อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์	กาญจนบุรี	๑.๔๒	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๔๕	๑.๓๗	ดี
๑๓	ถ้ำดาวดิงส์ ^๑	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๖๓	๑.๗๕	๒.๕๐	๒.๔๕	๑.๙๐**	ปาน กลาง
๑๔	ถ้ำละว้า ^๑	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๖๘	๑.๒๕	๒.๒๕	๑.๘๐	๑.๗๓**	ปาน กลาง
๑๕	ถ้ำเขาหลวง ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย	เพชรบุรี	๑.๐๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๑๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของถ้ำ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านผลผลิตจาก การบริการ	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๑๖	ถ้ำจอมพล ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ	ราชบุรี	๑.๖๖	๑.๕๐	๑.๘๐	๑.๒๕	๑.๖๐	ดี
๑๗	ถ้ำเขาบิน ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลหินกอง	ราชบุรี	๒.๒๕	๒.๐๐	๒.๓๐	๑.๗๕	๒.๑๕**	ปาน กลาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๑๘	ถ้ำผาพวง ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน	ขอนแก่น	๑.๓๘	๑.๐๐	๒.๖๕	๑.๘๕	๑.๖๐	ดี
๑๙	ถ้ำฝ่ามือแดง ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ	มุกดาหาร	๑.๑๓	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๑๔	ดี
๒๐	ถ้ำผาปู่ ^๑	เทศบาลตำบลนาอ้อ	เลย	๑.๒๖	๑.๕๐	๑.๘๐	๑.๖๕	๑.๔๓	ดี
๒๑	ถ้ำพระทอง ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลค้อเขียว	สกลนคร	๑.๕๐	๑.๒๕	๒.๓๐	๑.๖๕	๑.๖๑	ดี
๒๒	ถ้ำพระเวทย์ ^๑	อุทยานแห่งชาติภูผายล	นครพนม	๒.๓๘	๑.๕๐	๒.๖๕	๒.๗๐	๒.๓๖***	ต่ำ
๒๓	ถ้ำเอราวัณ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง	หนองบัวลำภู	๑.๖๓	๑.๗๕	๑.๗๕	๑.๗๕	๑.๖๘**	ปาน กลาง
ภาคใต้									
๒๔	ถ้ำผีหัวโต ^๑	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี	กระบี่	๑.๓๔	๑.๒๕	๒.๖๕	๑.๐๐	๑.๔๘	ดี
๒๕	ถ้ำพระนางใน ^๑	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา – หมู่เกาะพีพี	กระบี่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๖	ถ้ำไวกิ้ง ^๑	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา – หมู่เกาะพีพี	กระบี่	๑.๐๕	๑.๒๕	๑.๖๐	๑.๔๕	๑.๒๒	ดี
๒๗	ถ้ำเสด็จ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลไสไทย	กระบี่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๘	ถ้ำเพชร ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึก เหนือ	กระบี่	๑.๑๒	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๗	ดี
๒๙	ถ้ำเขาเกรียบ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน	ชุมพร	๑.๔๒	๑.๕๐	๑.๘๕	๑.๐๐	๑.๔๓	ดี
๓๐	ถ้ำเขาปินะ ^๑	เทศบาลตำบลนาวง	ตรัง	๑.๖๓	๑.๐๐	๒.๐๕	๑.๖๕	๑.๖๒	ดี
๓๑	ถ้ำโตะมีะ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง	นราธิวาส	๑.๕๐*	๑.๕๐	๑.๐๐	๒.๖๕	๑.๖๐	ดี
๓๒	ถ้ำสุวรรณคูหา ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม	พังงา	๑.๙๓	๓.๐๐	๓.๐๐	๒.๕๐	๒.๓๑**	ปาน กลาง

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัดที่ตั้ง ของแหล่ง ธรรมชาติ	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของถ้ำ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านผลผลิตจาก การบริการ	ด้านการ บริหารจัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๓๓	ถ้ำพุขันธ์ ^๑	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา	พังงา	๒.๓๗	๒.๕๐	๒.๕๕	๑.๙๐	๒.๓๔***	ต่ำ
๓๔	ถ้ำลอด ^๑	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	๑.๒๕	๑.๗๕	๒.๖๕	๑.๐๐	๑.๔๘	ดี
๓๕	ถ้ำกระแซง ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา	ยะลา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๖	ถ้ำคูหาภิมุข ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าถ้ำ	ยะลา	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๓๗	ถ้ำพระขยงค์ ^๑	องค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง	ระนอง	๑.๑๔	๑.๗๕	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๒๐	ดี
๓๘	ถ้ำภูผาเพชร	องค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา	สตูล	๑.๒๑	๑.๗๕	๑.๔๕	๑.๖๕	๑.๓๘	ดี

หมายเหตุ ^๑ แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ จำนวน ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

* ผลการประเมินของด้านที่มีการประเมินไม่ครบทุกข้อ จะนำค่าน้ำหนักเฉพาะข้อที่มีการประเมินมาคำนวณคะแนน

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓)

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับต่ำ (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐)

รูปที่ ๔ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทลำ ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

คะแนน

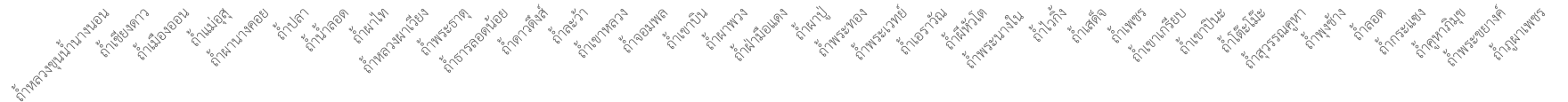
๓.๐๐

๒.๕๐

๒.๐๐

๑.๕๐

๑.๐๐

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับดี

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากแบบประเมินและการสำรวจพื้นที่

จากการดำเนินการติดตามการประเมินเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังนี้

๑) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติ

๑.๑) ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ พบว่า บางพื้นที่มีสิ่งก่อสร้าง ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม รวมทั้ง สิ่งก่อสร้างมีสภาพเสื่อมโทรม เช่น มีอาคารมากแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ห้องน้ำ อาคารชมวิว เส้นทางเดินหรือเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และป้ายบอกเส้นทาง เป็นต้น รวมทั้ง ขาดมาตรการการจัดการปัญหาขยะที่เป็นระบบ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างในบางพื้นที่ นอกจากนี้ บางพื้นที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนของหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในพื้นที่ ในการพัฒนาหรืออนุรักษ์พื้นที่ดังกล่าว

๑.๒) ปัญหาจากนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้ง ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของพื้นที่ เช่น ทิ้งขยะบริเวณแหล่งธรรมชาติ ขีดเขียน หักทำลายแหล่ง เช่น หินงอก หินย้อย การไม่เดินตามแนวเส้นทางที่กำหนด ส่งผลเสียดัง เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น

๒) ปัญหาเชิงเทคนิคในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ มีดังนี้

๒.๑) ปัญหาของระบบฐานข้อมูล

(๑) พบปัญหาการลงข้อมูลในระบบ <http://www.onep.go.th/thailandnaturalsites> เนื่องจาก ผู้ลงข้อมูลเกิดความสับสนของระบบการลงข้อมูล ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กสศ. จึงได้มีการปรับปรุงระบบการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติดังกล่าว และจะจัดทำคู่มือในการลงข้อมูลในเว็บไซต์ต่อไป

(๒) พบข้อจำกัดของการแบ่งระดับคะแนนของเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป้างัย ตัวชี้วัด คะแนน และการนิยามความหมาย ที่ยังขาดความชัดเจน ซึ่งทาง สผ. โดย กสศ. อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลข้อจำกัดต่าง ๆ ของเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปปรับปรุงเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

๒.๒) ปัญหาในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

เกณฑ์การประเมินในบางหัวข้อยังไม่สามารถตอบได้ เนื่องจากไม่มีเครื่องมือในการตรวจวัด เช่น การตรวจวัดคุณภาพน้ำเพื่อหาค่า BOD ,DO ,Total Coliform Bacteria, Fecal Coliform Bacteria เป็นต้น ทำให้การประเมินข้อมูลคุณภาพน้ำขาดความสมบูรณ์และความชัดเจน ซึ่ง กสศ. อยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปหาวิธีแนวทางการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่อไป

๓) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์

๓.๑) หน่วยงานในพื้นที่ที่เป็นหน่วยงานประเมินเข้าใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ และเห็นความสำคัญของการดำเนินการเป็นอย่างดี

๓.๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ เห็นชอบเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เห็นชอบเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ ประเภทถ้ำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยผลักดันให้การดำเนินการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้เป็นรูปธรรมและสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง

๓.๓) ควรให้มี Third Party เป็นผู้ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อไม่ให้เกิดความโน้มเอียงในการให้คะแนน จึงเห็นว่าในแต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด และหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในทุกจังหวัด (ซึ่งเป็นเครือข่ายของ สผ.) เป็นฝ่ายเลขานุการ ดังนั้น ในการติดตามประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์รายประเภท ควรให้คณะกรรมการฯ จังหวัดดำเนินการ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่คณะกรรมการฯ จังหวัด ในการติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นระยะ รวมทั้ง ประสานสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (๑๖ ภาค) และสำนักงานทรัพยากรธรณีเขต (๔ เขต) และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑-๑๖ ร่วมดำเนินการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ และเครื่องมือที่ช่วยในการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหน่วยตรวจประเมิน ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินหรือข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ ทั้งนี้ เห็นควรให้มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ด้วย

๕. แนวทางการดำเนินงานต่อไป

- ๑) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มีความทันสมัย ง่ายและพร้อมใช้งาน
- ๒) ดำเนินการปรับปรุงเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องและเหมาะสม สามารถประเมินได้ง่าย และถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๓) ผลักดันให้มีหน่วยงานกลาง (Third Party) เป็นผู้ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อไม่ให้เกิดความโน้มเอียงในการให้คะแนน ซึ่งจะดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในทุกจังหวัด (ซึ่งเป็นเครือข่ายของ สผ.) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (๑๖ ภาค) และสำนักงานทรัพยากรธรณีเขต (๔ เขต) และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑-๑๖ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินหรือข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้
- ๔) หาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์
- ๕) การเสริมสร้างความรู้ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เช่น มีการจัดทำแผนการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ และ/หรือการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติรายประเภท/พื้นที่